

nen edellyttää, että viranomaiset, alkoholiyhtiö ja muut päihdeasioita käsittelevät tahot lisäävät yhteistyötään. Tarve toiminnan suunnittelmalisluuden tehostamiseen ja käytettyjen menetelmien vaikuttavuuden arviointiin kasvaa. Kertomus lisää tarvetta kehittää päätöksenteon tueksi soveltuvaa tiedonkeruuta muun muassa päihdehuollossa.

Antaessaan mietintönsä käsillä olevasta hallituksen esityksestä talousvaliokunta totesi, että lainuudistuksella ei poisteta kaikkia niitä puutteita, joita alkoholilainsäädännössä ja päihdepolitiikassa edelleen on. Sen vuoksi valiokunnan mielestä on alkoholilainsäädäntö kokonaisuudessaan selvitettävä asettamalla tätä varten komitea. Valiokunnan aiempien kannanottojen mukaan näyttäisi olevan edelleen tarvetta lisätä ennen muuta sosiaali- ja terveysviranomaisten vastuuta alkoholipolitiikan hoidossa.

Tapani Sarvanti

Jorma Simpura in memoriam

Jorma Simpura tuli Kansan Uutisten päätoimittajan tehtävistä Alkon hallintoneuvoston varajäseneksi vuonna 1963 ja hallintoneuvoston varsinaiseksi jäseneksi vuoden 1968 alusta. Helmikuun 1. päivänä 1974 hän siirtyi Alkon palvelukseen, ensin Alkoholipolitiikka-lehden päätoimittajaksi ja kahdeksan vuotta myöhemmin valistus- ja tiedotustoiminnan johtajaksi, mistä tehtävästä hän siirtyi eläkkeelle huhtikuun lopussa 1984. Tuohon vähän yli kymmenvuotiseen vakinaiseen työrupeamaan Alkossa sisältyi useita merkittäviä tehtäviä: ehkäpä eräänlaisina kohokohtina Alkon 50-vuotisjuhliin vuonna 1982 valmistuneen laajan ja paljon kiitetyn Alkon historian kirjoittaminen sekä Alkoholipolitiikka-lehden saaman tiedonjulkistamispalkinnon vastaanottaminen.

Jorma Simpuran tavoitteena niin Alkon historian kirjoittajana, Alko-

holipolitiikka-lehden päätoimittajana kuin Alkon valistus- ja tiedotustoiminnasta vastaavana johtajanakin oli — kuten hän itse historiansa esipuheeseen kirjoitti — saattaa ihmiset ”ehkä aikaisempaa lähemmäksi suomalaisen alkoholikysymyksen kansallisia ja yhteiskunnallisia piirteitä sekä alkoholipolitiikan harjoittamisen monisärmäisyyttä ja sen historian värikkyyttä”.

Jorma Simpura oli hyvä ja arvostettu työtoveri. Hänen työskentelytallalleen oli ominaista laajaan kokeemukseen ja monipuoliseen näkemykseen perustuva ajattelu ja pohdiskele. Kiitollisena Alko, sen hallintoneuvosto ja johtokunta sekä työtoverit Alkossa kunnioittavat Jorma Simpuran muistoa.

Heikki Koski

Tietoja vuoden 1986 anniskelutoiminnasta

Alkoholijuomien kokonaiskulutus kasvoi viime vuonna 6,5 % (100 %:n alkoholina). Alkon myyjien edellisvuoden lakon vaikutuksista puhdistettuna kasvu oli arviolta nelisen prosenttia. Anniskelukulutus kasvoi viime vuonna 2,4 %. Anniskelukulutus jakautui siten, että alkoholilain alainen anniskelukulutus kasvoi 2,4 % ja

keskiolutlain alainen 0,9 %. Ravintolakulutuksen kasvuprosentteja vähensi vertailuvuoden 1985 myyjien lakon aiheuttama ravintolamyyntin kasvu.

Syynä odotettua voimakkaampaan kokonaiskulutuksen kasvuun vuoden 1985 Alkon myyjien noin kuukauden kestäneen lakon lisäksi ovat olleet lämmin kesä, keskioluen hinnanmuutoksen yhteydessä tapahtuneiden varastoon ostojen ajoittuminen, ulkomaisten oluiden markkinoille tulo sekä mietojen viinien osuuden kasvu.

Anniskeluoikeuksien myöntäminen

Anniskeluverkostoa kehitettäessä otettiin edelleen huomioon toisaalta alkoholipoliittiset sekä toisaalta alueelliset, matkailulliset ja taloudelliset näkökohdat. Anniskeluoikeuksia on myönnetty tarveharkinnan, hakijan soveltuvuuden ja ravitsemisliikkeen tason ja toiminta-ajatuksen mukaan.

Vuoden 1986 syksyllä anniskeluravintoloiden tarve arvioitiin uudelleen vuoteen 1988 asti. Tarkastelu perustui koko maasta kunta- ja taajama-kohtaisesti kerättyihin tietoihin. Näiden perusteella hallintoneuvosto muutti kokouksessaan 11. 12. 1986 anniskeluoikeuksien yksityiskohtaisia myöntämisperiaatteita vuodeksi 1987. Anniskeluoikeuksien määrän kasvulle ei enää asetettu määrällisiä rajoituksia.

Kertomusvuonna uusien anniskeluoikeuksien myöntämistä rajoitettiin ravintoloille, joissa anniskelun voitiin olettaa muodostuvan liikevaihdon kannalta määrääväksi. Uusien anniskeluoikeuksien myöntäminen painotettiin juomavalikoimaltaan rajoitettuihin oikeuksiin. Uusien hotelli- ja motelliyksiköiden rakentamista pyrittiin ohjaamaan siten, ettei uusia liikkeitä syntyisi alueille, joilla on jo riittävästi majoituspalveluja. Etusijalle asetettiin pienet, alan yleisin ehdoin toimivat ja liikelatoudellisesti elinkelpoiset hotellit, jotka tyydyttävät lähinnä paikkakunnan elinkeinoelämän majoitustarvetta. Erityistä pidättyvyyttä noudatettiin hakemusten suhteen silloin, kun hakijoina oli pääasiassa kansanterveyden edistämistä varten perustettuja laitoksia, jotka ovat saaneet sitä varten avustusvaroja. Vuoden 1987

myöntämisperiaatteissa näitä ei ole enää asetettu erityisasemaan.

Uusien anniskelu-oikeuksien lisäys päätettiin rajoittaa kertomusvuonna tavanomaisten A- ja B-anniskelu-oikeuksien osalta noin kahteen prosenttiin ja juomavalikoimaltaan rajoitettujen oikeuksien osalta noin kolmeen prosenttiin anniskelu-oikeuksien kokonaismäärästä. Toimivien ravintoloiden toimintaedellytysten turvaaminen asetettiin etusijalle uusiin yrityksiin nähden. Alkuvuodesta päätettiin oikeuttaa juomavalikoimaltaan rajoitetut A- eli Ar-ravintolat niin halutessaan anniskelemaan kaikkia alkoholijuomia. Myös ns. karahviiniravintolat saivat laajentaa juomavalikoimansa käsittämään

kaikki miedot viinit, tosin anniskelu-oikeuksien toiminta-ajatussidonnaisuus säilyi.

Hallintoneuvosto käsitteli kertomusvuonna kaikkiaan 198 anniskelu-oikeushakemusta. Niistä hylättiin 78. Uusia oikeuksia myönnettiin 108 ja ennakkopäätöksiä anniskelu-oikeuksien myöntämisestä hankkeen valmistuttua tehtiin 12. Uusista oikeuksista oli A-oikeuksia 33, B-oikeuksia 11 ja lajivalikoimaltaan rajoitettuja B-oikeuksia 64.

Kertomusvuonna aloitti toimintansa 111 ravintolaa ja 14 anniskelusopimusta purettiin ravintolan lopettamisen vuoksi. Nettolisäykseksi jäi siten 97 anniskelu-oikeutta eli 5,9 %.

Ravintoloiden määrän muutokset

oikeusluokittain, hintaryhmittäin ja tyypeittäin ilmenevät taulukoista 1 ja 2. Toimivista ravintoloista 57:n anniskelu-oikeudet muutettiin B-oikeuksista A-oikeuksiksi. Myöntämisperiaatteiden mukaisesti eniten lisääntyivät ruokaravintolat. Yleiseurooppalaiseen ravintolarakenteeseen verrattuna juuri nämä ravintolat ovatkin olleet aliedustettuina Suomessa. Toisaalta suomalaiselle ravintolakulttuurille tyypillisten viihderavintoloiden määrä väheni kuudella.

Ravintolaelinkeinolle olivat ominaista runsaat remontit ja toiminta-ajatusten muutokset. Perinteiset tanssiravintolat vähenivät, ”juppi-diskot” ja ruokaravintolat lisääntyivät. Koveneva kilpailu pakotti monet hotellit jakamaan ravintolansa pieniksi ja viihtyisiksi pikkuravintoloiksi.

Taulukossa 3 on esitetty anniskelusopimusten jakautuminen omistajaryhmittäin. Viime vuosinahan anniskelu-oikeuksia on myönnetty erityisesti pienille, hyviksi ruokapaikoiksi osoittautuneille ravintoloille, jotka usein ovat perheyriityksiä. Tässä ryhmässä ravintoloiden määrä on lisääntynyt yli sadalla. Osuustoiminnallisten yritysten omistamien ravintoloiden määrä on vähentynyt eniten. Nämä kehityssuunnat ovat olleet selvästi havaittavissa viime vuosina.

Pääasiassa omistajanvaihdo-

Taulukko 1. Anniskelu-oikeudet oikeusluokittain ja hintaryhmittäin 31. 12. 1986

	A	B	yht.	muutos vuoden alusta
Erityishintaryhmä	60		60	+13
Ylempi hintaryhmä	513	2	515	+30
Perushintaryhmä	912	264	1 176	+54
Yhteensä	1 485	266	1 751	+97
Muutos vuoden alusta	+ 83	+ 14	+ 97	

Taulukko 2. Anniskeluravintolat tyypeittäin ja hintaryhmittäin 31. 12. 1986

	lukumäärä	muutos vuoden alusta	keskim. asiakas- paikkoja/ ravintola	erityis	hintaryhmät		
					ylempi	perus	itse- palvelu
						pöytiin tarjoilu	
Kaupunki- ja kokoushotellit	67	+ 3	628	39	28	—	—
Lomahotellit	115	+ 6	251	3	64	48	—
Taajamahotellit	209	0	266	1	141	65	2
A-ruokaravintolat	239	+44	142	13	104	120	2
B-ruokaravintolat	163	+32	80	—	1	160	2
Viihderavintolat	286	— 6	257	3	75	192	16
Olutravintolat	134	+ 3	137	—	5	83	46
Kortteli- ja kantapaikat	340	+ 5	134	—	18	265	57
Poikkeukselliset	198	+10	198	1	79	57	61
Yhteensä	1 751	+97	209	60	515	990	186

Taulukko 3. Anniskelusopimukset omistajaryhmittäin 31. 12. 1986 ja omistajaryhmien %-osuudet anniskelusopimuksista, asiakaspaikoista ja myynnistä vuonna 1986

	lukumäärä	muutos vuoden alusta	anniskelu- sopimuksista ¹	osuusprosentit asiakas- paikoista	ravintola- myynnistä
Yksityiset	1 056	+109	60,3	51,1	44,1
Osuustoiminnalliset	404	- 14	23,1	26,4	34,6
Yhdistykset, kerhot, kuntapohjaiset	193	- 3	11,0	14,2	10,1
Valtio	98	+ 5	5,6	8,3	11,2
Arctia Oy	36	—	2,1	4,1	5,7
Kantaravintolat Oy	42	+ 3	2,4	2,7	3,5
Liikenneravintolat Oy	11	+ 2	0,6	0,6	0,6
Yhteensä	1 751	+ 97	100,0	100,0	100,0

¹Osuudet anniskelusopimuksista vuonna 1975 olivat: yksityiset 45 %, osuustoiminnalliset 33 %, yhdistykset, kerhot ja kuntapohjaiset 17 % sekä valtio 5 %.

vuoksi vuonna 1986 myönnettiin 270 keskioluen anniskelulupaa ja 204 lupaa lakkautettiin. Keskioluen anniskelulupia oli vuoden 1986 lopussa 2 684 eli vähennystä vuoden 1971 huippuluvusta oli 725 lupaa. Keskioluen anniskeluun tarvittava yleisuostumus ei ollut viime vuonna voimassa 11 kunnassa. Tämän lisäksi yhteensä 43 kuntaa oli kieltänyt sekä keskioluen vähittäismyyntin että anniskelun. Anniskelu oli sidottu ruoan tarjoiluun 231 keskioluen anniskelupaikassa. Keskioluen anniskelupalkkio on tällöin 75 penniä suurempi kuin muissa keskioluen anniskelupaikoissa.

Anniskelukulutus

Taulukon 4 mukaan alkoholilain alainen anniskelukulutus lisääntyi viime vuonna 2,4 % (100 %:n alkoholina). Kolmanneksittain tarkasteltuna kulutus kasvoi tammi-huhtikuussa 1,0 %, touko-elokuussa 1,3 % ja syys-joulukuussa 4,9 %. Alkuvuoden pieniin nousuprosentteihin vaikuttaa se, että edellisvuoden ensimmäisen kolmanneksen vertailulukua nosti anniskelukulutusta lisännyt Alkon myyjien lakko. Taulukon 4 mukaan väkevien juomien kulutus väheni ja mietojen viinien ja mallasjuomien kulutus lisääntyi. Kaunis ja lämmin kesä näkyy hyvin mallasjuomien kulutusluvuissa. Anniskelukulutuksessa on 1970-luvun alusta lähtien ollut havaittavissa siirtymistä väkevästä juomasta mietoihin juo-

Taulukko 4. Alkoholilain alaisen anniskelukulutuksen määrä, rakenne ja osuus kokonaiskulutuksesta vuonna 1986, 100 %:n alkoholina

	tuh. litraa	muutos %	osuus-% anniskelu- kulutuksesta	osuus-% juomaryhmän kokonais- kulutuksesta
Viinat	1 200	- 2,2	18,8	12,7
Muut väkevät juomat	725	- 3,4	11,3	14,8
Väkevät yhteensä	1 925	- 2,6	30,1	13,4
Väkevät viinit	45	-11,4	0,7	2,7
Miedot viinit	237	+ 6,8	3,7	13,1
Viinit yhteensä	282	+ 3,4	4,4	8,2
Long drink -juomat	409	- 8,3	6,4	35,0
Vahva olut	3 729	+ 6,5	58,3	56,6
Keskiolut	55	+ 7,4	0,8	0,7
Miedot yhteensä	4 475	+ 4,7	69,9	23,2
Kaikki yhteensä	6 400	+ 2,4	100,0	19,0

Keskiolutlain alainen keskioluen anniskelukulutus 100 %:n alkoholina eli 1 387 000 litraa, eli kulutus kasvoi 0,9 % edelliseen vuoteen verrattuna.

miin. Kertomusvuonnakin tämä suuntaus jatkui. Kun vuonna 1970 mietojen ja väkevien juomien osuus kulutuksesta oli suurin piirtein yhtä suuri, oli mietojen juomien kulutus viime vuonna jo lähes 70 %. Alkoholilain alaisen anniskelun osuus kokonaiskulutuksesta on 19,0 % ja keskiolutlain alaisen anniskelukulutuksen osuus oli 4,1 %, joten koko anniskelukulutuksen osuus kokonaiskulutuksesta oli 23,1 %. Alkoholilain alaisen

anniskelukulutuksen kotimaisuusaste on pysynyt vakaana. Kahden edellisen vuoden tapaan se oli 88 %.

Alkoholijuomien hintoja korotettiin 1. 1. 1986. Vähittäismyyntihintoja korotettiin keskimäärin 4 %. Anniskelukorvauksen korotus huomioidaan ottaen anniskeluhinnat nousivat keskimäärin 4,7 %. Taulukon 5 mukaan anniskelukulutus kasvoi asiakaspaikkaa kohti laskien eniten kaupunki- ja kokoushotelleissa. Toi-

saalta kapasiteetin kasvu todennäköisesti osaltaan selittää, minkä takia B-ruokaravintoloissa asiakaspaikka-kohtainen kulutus vähentyi silmiinpistävästi. Olutravintoloiden sekä kortteli- ja kantapaikkojen osuus kokonaiskulutuksesta on viidessä vuodessa pudonnut lähes 10 prosenttiyksikköä.

Ravintolamyynissä 20 eniten myytyä alkoholijuomaa (pl. mallasjuomat) olivat vuonna 1986 seuraavat:

	litraa
Gin Long Drink	7 435 141
Koskenkorva	1 319 965
Dry Vodka	1 043 657
Karahvipunaviini	402 502
Karahvivalkoviini	376 660
Whisky &&&	348 985
Dry Silver Gin	318 207
Cognac Monopol	218 582
Cider	174 106
Bacardi Carta Blanca	162 017
Gin	127 307
Ron Cabana	120 404
Elysée nro 1	82 890
Jaloviina*	78 425
Liebfraumilch	72 974
Karahviroseeviini	61 067
Campari Bitter	60 529
Jaloviina ***	56 426
Café	55 534
Côtes du Rhône	51 767

Taulukkoa tarkasteltaessa on pidettävä mielessä, että anniskelukulutuksesta 59 % on oluen kulutusta. Anniskelukulutus on melko keskittynyt, sillä 20 eniten myytyä lajia (pl. mallasjuomat) muodosti kulutuksesta 86,1 %. Lista on pysynyt vuodesta toiseen lähes muuttumattomana. Sen jälkeen kun viinon anniskelu vapautettiin ruokapakosta, Koskenkorvan kulutus on jatkuvasti kasvanut ja ohitti viime vuonna jo Dry Vodka. Karahviiniin kulutus on vakiintunut. Ne olivat ryhmiensä suosituimpia juomia, mutta vain karahvivalkoviinin kulutus kasvoi. Valkoviiniin kulutus on kokonaisuudessaan kasvanut enemmän kuin muiden viinien. Karahviiniin osuus puna-, valko- ja roseeviineistä oli 48,3 %.

Anniskeluravintoloiden myynti

Alkoholilain alaisten anniskeluravintoloiden myynti kasvoi taulukon 6 mukaan 9,2 % eli 2,8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 1985 (myyjien lakko 29. 3.—28. 4. 1985). Myynnin rakenne vaihtelee eri hintaryhmissä. Erityis- ja ylemmässä hintaryhmässä ruoan myynti on suurinta ja perushintaryhmässä pienintä.

Taulukon 7 mukaan myynnin tieliittäisessä jakaumassa eri tyyppien

kesken ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Pitkäaikaisena kehitystrendinä lähinnä ruoan osuus on ollut hiljalleen kasvussa. Viidessä vuodessa oluen osuus on lisääntynyt kolme prosenttiyksikköä ja vastaavasti muun alkoholin osuus on vähentynyt neljä prosenttiyksikköä. Ruoan osuus puolestaan on lisääntynyt kaksi prosenttiyksikköä.

Kannattavuusseuranta

Alkon ja Hotelli- ja ravintolaneuvosto ry:n yhteiseen kannattavuusseurantaan osallistuu tällä hetkellä noin 350 toimipaikkaa. Seuranta on osanottajille vapaaehtoinen ja maksuton. Osanottajille lähetettävässä palautepostissa esitetään rinnan toimipaikan sekä muiden samaa toimintatyyppiä edustavien toimipaikkojen tuloslaskelmatietoja ja niiden muutokset edellisen vuoden vastavasta ajanjaksosta.

Tammi-elokuussa 1986 oli seurantaan osallistuvien hotellien käyttöaste 9,7 % ja anniskeluravintoloiden 9,5 %. Käyttöasteet ovat pienentyneet edellisen vuoden tammi-elokuuhun verrattuna hotelleilla 0,4 prosenttiyksikköä ja ravintoloilla 0,6 prosenttiyksikköä.

Taulukko 5. Anniskelukulutus 100 %:n alkoholina asiakaspaikkaa kohti sekä kulutuksen juomaryhmittäinen jakauma ravintolatyypeittäin vuonna 1986

	kulutus/ asiakas- paikka litraa	muutos 86/85 %	tyypin %-osuus kokonais- kulutuk- sesta	tyypin %-osuus asiakas- paikoista	kulutuksen %-jakauma juomaryhmittäin		
					väkevät juomat	viinit	mallas- ja long drink -juomat
Kaupunki- ja kokous- hotellit	14	+ 4	9	13	45	11	44
Lomahotellit	8	+ 0	3	8	51	5	44
Taajamahotellit	16	- 2	13	15	41	3	56
A-ruokaravintolat	16	+ 1	8	10	21	12	67
B-ruokaravintolat	8	- 22	1	4	—	13	87
Viihderavintolat	21	+ 0	25	20	34	3	63
Oluutravintolat	43	- 3	13	5	11	2	87
Kortteli- ja kantapaikat .	35	- 1	25	13	26	2	72
Poikkeukselliset	6	+ 0	3	12	36	8	56
Yhteensä	18	- 4	100	100	30	4	66

Taulukko 6. Anniskeluravintoloiden myynti hintaryhmittäin ja tileittäin vuonna 1986

	erityis		ylempi		perus		yhteensä		osuus-% myynnistä
	Mmk	±%	Mmk	±%	Mmk	±%	Mmk	±%	
Alko	263,26	+14,9	800,92	+ 5,0	876,64	— 1,1	1 940,82	+ 3,3	27,0
Olut	93,04	+29,0	680,32	+17,6	1 219,63	+10,1	1 992,99	+13,4	27,8
Ruoka	453,00	+14,2	1 214,38	+10,0	934,92	+11,5	2 602,30	+11,2	36,3
Muu myynti	72,56	+21,2	268,33	+ 7,8	299,58	+ 4,7	640,47	+ 7,7	8,9
Yhteensä	881,86	+16,4	2 963,95	+10,0	3 330,77	+ 6,8	7 176,58	+ 9,2	100,0
Myynti/ ravintola	14,70	— 8,8	5,65	+ 1,6	2,85	+ 2,5	4,10	+ 3,2	

Taulukko 7. Anniskeluravintoloiden myynnin jakauma tyypeittäin ja myynti asiakaspaikkaa kohti kuukaudessa vuonna 1986

	myynnin tileittäin				kuukausimyynti/asiakaspaikka	
	Alko	olut	%-jakauma ruoka	muu myynti	mk	± %
Kaupunki- ja kokoushotellit	30	14	47	9	2 187	+ 2,3
Lomahotellit	26	12	52	10	1 352	+ 5,3
Taajamahotellit	33	23	33	11	1 533	+ 2,9
A-ruokaravintolat	17	19	58	6	2 512	+ 1,0
B-ruokaravintolat	4	17	74	5	1 695	+ 3,6
Viihderavintolat	33	33	23	11	1 645	+ 6,0
Olutravintolat	21	52	20	7	2 642	+ 7,8
Kortteli- ja kantapaikat	28	41	22	9	2 281	+ 2,8
Poikkeukselliset	24	21	44	11	1 195	+ 3,0
Keskimäärin	27	28	36	9	1 944	+ 4,4

Anniskelun valvonta

Anniskelurikkomusten aiheuttamien toimenpiteiden määrä alkoholilain alaisissa anniskeluravintoloissa väheni viime vuonna hieman aikaisempien vuosien tasosta (taulukko 8). Yleisimmät syyt toimenpiteisiin, yhteensä 83 tapauksessa, olivat päihityneille anniskelu ja heidän oleskelunsa salliminen ravintolassa; näistä 33 tapaukseen liittyi järjestyshäiriö. Alle 18-vuotiaille anniskeltiin 12 tapauksessa.

Kertomusvuoden toukokuussa Alko järjesti yhdessä kunnallisten alkoholitarkastajien kanssa anniskeluravintoloiden tehostetun tarkastuksen. Tarkastuksella pyrittiin selvittämään anniskelun hoidon nykytilaa ja uusit-

Taulukko 8. Valvontatoimenpiteet alkoholilain ja keskiolutlain alaisissa anniskelupaikoissa vuosina 1985 ja 1986

	AlkoL:n alaiset		OlutL:n alaiset	
	1985	1986	1985	1986
Lopulliset peruutukset	—	—	3	2
Määräaikaiset anniskelukiellot	10	3 ²	23	33
Anniskelukorvauksen menettämiset määräajalta	2	—	—	—
Varoitukset	43	57 ³	40	41
Kirjeet	75	57	26	17
Ylihinnan takaisinperinnät	7	1	—	—
Yhteensä	137 ¹	118 ⁴	92	93

¹Vuonna 1985 yhteen toimenpiteeseen liittyi velvoite anniskella alkoholijuomat osassa ravintolaa tai osan aikaa pöytiin.

²Näistä yhteen liittyi anniskelukorvauksen menetys määräajalta.

³Näistä kahteen liittyi anniskelukorvauksen menetys määräajalta.

⁴Kolmeen toimenpiteeseen liittyi pöytiintarjoiluvelvoite.

tujen anniskeluohjeiden käytännön vaikutuksia. Tarkastuskäyntejä tehtiin yhteensä 3 019. Osassa ravintoloita käytiin useita kertoja. Epäkoh-
tia havaittiin joka viidennellä käyn-
nillä. Yleensä kysymys oli päihty-
neistä tai heille anniskelusta.

Kertomusvuoden maaliskuun alussa tuli voimaan hallintoneuvos-
ton vahvistama uusi anniskeluohje-
kokoelma. Uudet ohjeet, jotka ovat
aikaisempia joustavammat ja selke-
ämmät, korostavat ravintolan ensisi-
jaista vastuuta anniskelun hoidosta
ja asiakaspalvelusta sekä helpottavat
ravintolan toimintoja. Merkittävim-
piä muutoksia olivat yksityiskohtais-
ten vähimmäislajivalikoimamääräys-
ten kumoaminen, ohjeen ”grogijuo-
miin saadaan jäät ja virvoitusjuomat
lisätä vasta pöydässä asiakkaan näh-
den” poistaminen ja alkoholijuomien
mittausjärjestelyjen jättäminen ra-
vintoloitsijoiden päätettäväksi. Ohje-
kokoelman kevennyksen on mahdol-
listanut ravintolahenkilökunnan ko-
honnut tiedon ja ammattitaidon ta-
so, vastuuntuntoiset ravintoloitsijat
ja asiakaskunnan myönteisempi
asenneituminen ravintolapalvelusten
käyttöön.

Keskioluen anniskelussa toimenpi-
teiden määrä pysyi edellisen vuoden
tasolla. Yleisimmät toimenpiteisiin
johtaneet epäkohdat keskioluen an-
niskelussa olivat päihtyneille annis-

Taulukko 9. Ravintolahenkilökunnan lukumäärä vuonna 1986

	lukumäärä keski- määrin	muutos luku- määrä	86/85 %
Hovimestarit.....	1 396	– 16	– 1,1
Tarjoilijat ja tarjoilijaharjoittelijat	9 953	+347	+ 3,6
Vahtimestarit.....	2 389	– 81	– 3,3
Baarimestarit ja kassanhoitajat.....	3 550	–147	– 4,0
Keittiöhenkilökunta	8 452	+106	+ 1,3
Soittajat ym. esiintyjät.....	560	– 67	–10,7
Muu henkilökunta.....	1 394	– 6	– 0,4
Ravintolahenkilökunta yhteensä	27 694	+136	+ 0,5
Majoitushenkilökunta	2 750	–156	– 5,4
Johtajat	1 163	+ 51	+ 4,6
Konttorihenkilökunta.....	826	+ 36	+ 4,6
Vakinainen henkilökunta yhteensä	32 433	+ 67	+ 0,2
Osa-aikahenkilökunta	3 475	+245	+ 7,6

kelu ja heidän oleskelunsa salliminen
anniskelupaikassa.

Ravintolahenkilökunta

Taulukon 9 mukaan alkoholilain
alaisten anniskeluravintoloiden vaki-
naisen henkilökunnan määrä lisään-
tyi 67:llä eli 0,2 %. Varsinaisen ra-
vintolahenkilökunnan määrä kasvoi

0,5 %. Vuonna 1986 tarjoilijoiden
määrä lisääntyi 347:llä eli 3,6 %.
Ruokaravintoloiden lisäys näkyy
keittiöhenkilökunnan määrän lisään-
tymisessä. Esiintyvien taiteilijoiden
määrä väheni edellisten vuosien ta-
paan (tosin ohjelmatoimistojen pal-
veluksessa olevat esiintyjät puuttu-
vat luvusta).

Juhani Hakala